

ایلوپنه غاتیا

2 میکوپنه

نوشتا تک: کتاب آتا پنه غاتیا نام آن بلوک آمر واریک
(ڈاکٹر منیر منفی)

3 میکوپنه

نوشتا تک: تاثراتی تنقید
(پروفیسر حسن ناصر)

4 میکوپنه

جارج: براہوئی شاعری ناروشن آدے ”شمس شمس“
(غمنوار حیات) (1)

5 میکوپنه

احوال سفر: ای امریکہ و خنٹ
(عنایت مینگل) (27)

6 میکوپنه

بوگ شوگ: ڈاکی نانا جوڑی کلچر اس پاش کرے
(ڈاکٹر محبوب شاہ)

7 میکوپنه

سفر نامہ: ماشیل اسکان ناحید آک (14)
(فیض اللہ فیض، بسیہ)

حوال: پڑ وادی کجاری ناکتاب جہد
(منان کرد)

8 میکوپنه

افسانہ: جنی
(ڈاکٹر لیاقت سنی)
ورنا گل: کتاب آتا گڈ یو کرن
(عامر بلوچ، قلات)

ہفتگی

All About #Brahui

کوئٹہ

براہوئی نابابت
براہوئی ٹی

تالار

علمی میرات نادوارگی

(شوگال)

ہر اقل وسیلہ غاتیا مکتی آن پد ہم زبان ”اٹ“ یا زبان ”آ“،
کاریم کریو۔ داگام آن پد ونا پوکلا آتے کن اسہ کسراس
آوار منگ ناگمان ء کہ اوکل تینا زبان نامیرات آتیا پین
کاریم کنگ کیر۔ دارداٹ مون ناسال آتیشی ہم ”تلاڑ“ نا
پنه غاتیا منہ کتاب اس درستی راستی کرفنگا سر، ہموردوریہ ء
دا سال پین مونی دنگل، ہر فیشی براہوئی گرامر، اسی
ادب، زبان، تاریخ، نوشتی تاریخ کون آسرحال آک
اوار ایر۔ داگام انا منخت بیرہ متین نایات آتے پوسکن
کنگ اف، بلکن تینا علمی میرات نارکھ وادنا بندا آاسہ
سوگو ء آجت اسے ناٹیفنگ ء، اومیت کینہ کہ داردوریہ نا
خوانوک، خاص وڑٹ نوشتکار و طالب علم آتا کنڈ آن ستا
کننگ، وادارہ خوانوک آتیاں دا بابت سلاہ سوچ کن ہم
ہر وک مریک۔

قوم اسے نازندہ غاچپارا ونا زبان و علمی میرات مریک،
ہرادے ونا مست اناک اوڑکن میرات اٹ اہرہ،
براہوئی زبان تینا قدامت، ہننی و تہذیبی کرمی نارداٹ
ڈیہہ انا اہم و متکن انگا زبان تیشی حساب مریک، ولے
وخت انا دوز و پوسکن آدورا تون ہم گرچ مفتنگ ناسوب
آن دازبان ناکیبی ہندن ء کتاب اس نامون آہنگ کتو،
یا اوقا جوان ء درستی راستی اس مونی ہنگ کتنے۔ ہر اقل
مون ناراکر اٹی دازبان ء سیردیر کیر۔ ادارہ ”تلاڑ“
دا پڑوے تین کن گمراس تلک کہ اسخو ادارہ ناکنڈ آن اسہ
خاص علمی ردوریہ اسے نابنا کنگ نافیلہ کنگانے، ہرانا
رداٹ ادارہ نارہتا اٹی کوشٹ کنگل کہ اسہ کتاب
اسے نادرستی راستی و جارج اس مونی اتنگے، ہرامون ناکرن
آتیشی نوشتہ کنگانو، و ہر اقل براہوئی ادب، لغت،
شاعری و تاریخ نگاری آگیرام مفروک چشخ کشانو۔ داگام
انا مول و مرادادے کہ ”تلاڑ“ ناخوانوک آتے ہمونوشتکار
و پوکلا آتا پین و اوقا کاریم تیان درستی راستی کرفنگے،

ہینکار و شوکار عبدالحمید قلات پرنٹرز ٹیل روڈ کوئٹہ خان ہینک کرسا 302
فیہر 1 یونیورسل کمپلیکس جناح روڈ کوئٹہ خان تالان کرے

نوشتانک

کتاب آتاپنہ غاتانیا م آن ہلوک آمرواریک

..... پروفیسر ڈاکٹر منیر حنفی

(کتاب آتادار یو لوک، review، نا پٹرن نا حساب اٹ شاید کہ مفہ، دافنے نوشتکار تینا readings of interest نا رداٹ نوشتہ کرینے، ہرا کہ اونا جندا نا است

خوائی تا حساب اٹی ء۔ دالک ذاتی ءنوٹس ء، ہرا کہ بیرہ اسہ ریڈر اسے نا حیثیت اٹ، انت اس کہ اودے جوان لگنے ہمودے براہوئی زبان اٹی خوندی کرینے، ناول آتا جاگہ جاگہ کہیں شیخ آتا ریویو اف، دن پادافنی اونا است خوائی متنے، تو دافنا بارو اٹ نوشتاف: ادارہ)

ہڑینگاس۔ اونا لمہ تینا مارانا توٹ ویش ہیئت وگپ آتیا تلک خلنگ کس کہ مارانا رویہ ٹی بدلی اس ہنے اونا ہیئت ولوز آتا کاریم اٹ انگ اٹی اسہ زیبائی و سنجیدگی اس خلنگ انگ کس اونا بیرشت اٹی بدلی ہنے مست آتبار داسہ اوشو ءچچ ہیئت ء لانے ولے تینا سفائی نا کڈ آ داسہ ہم بھار چکار کنگ ء۔ داسہ اوہر کاریم اس کنگ آن مست لمہ ء پاک۔ پویل نادا بدلی آن اونا لمہ فریٹیک مریٹنگ سر۔

اسہ شام اس ارغ کنگ آن پد پویل خوانگ کس اونا لمہ اونا کمرہ ٹی بس اونا گور آتوس چٹ مخ ء تینا سدھا کرے اڑنے ”نی ہروخت انت اس خوانسہ؟“ ”ای ہموکتب آتے خوانگ اٹ ہرافنے خوانگ کانودنا حساب اٹ ڈوہ اسے۔ دا کتاب آتیا بندش دا خاطر آن ء کہ دافنی ننا مزور تا زندانا بارواٹ سفا انکا ہیئت آک نوشتہ ء۔ دا کتاب آتے ڈکوئی اٹ ہینک کرننگ۔ اگہ کنے دا کتاب آتے خوانگ آخار تو کنے جیل اٹی بند کیرہ۔ جیل دا خاطر آن کیرہ کہ ای راستی ء پہمہ متنگ خواہ۔ پہمہ مسس؟ اول اٹ تیت خوانوہ ولدا ایلوفنے خوانفوہ۔ ننے مزور تے خوانوئی ء۔ ننے دا معلوم کوئی ء و پہمہ

شراب کنگہ ہرانا سوب آن اونا جون نزور متنگ کس۔ نشہ نا سوب آن اولی کرے، اونا مون پوشکن ہڑینگا۔ پویل ء احساس کس کہ شراب کوک نا عمر چٹ مریک۔ اونا لمہ ناخن تیان خویک آک بلہ مسر، مار ء پارے اگہ ٹی شراب نا نشہ ہر فینس تو گڑا کنا خوچ ء دیرو پورویک؟ پویل ء تینا لمہ بارواٹ خیال بس کہ ابانا حیاتی ٹی لمہ نازند ہر احساب اٹ کس لمہ سخت محنت کریکہ باوہ نا لٹ کٹ ء ہم سگ کہ بھار انکا خوری تیان داسہ چٹ مخ تے گچ منے، اونا مون انکا پچنگن آ پڑہ غاتیتی جینن ء تار ہم پاش کرینو۔ ویلا سوب نا چکو ارا اس کس ہرا ٹی منہ تون اواراسہ پین چکو ارا اس کس۔

بھار زو پویل ویلا سوب تینا لمہ واراننا نا حالیت ء بدل کنگ کن نشہ کنگ ء، الا، ناچ ڈانس و سنگت آتقون توٹ ویش ء کم کرے۔ اونا سنگت آک اونا رانا بنگ ء چٹ کریر، انتے کہ داسہ او بھار کم ارا ٹی مسکہ اونا لمہ پویل ناوڑ وڈول نابل متنگ آن حیران کس۔ داسہ او ارا ٹی کتاب ہم ایسکہ اوفنے دزی اٹ خوانا کہ اوفنے ختم کنگ آن پد ڈکا کہ۔ وخت وخت اس کتاب آتیا ریفنس ہم بلکہ ریفنس والا کاغذ ء خوندی کریکہ۔ اونا لمہ تینا مارانا توٹ ویش ہیئت وگپ آتیا اندازہ خلنگ کس کہ داسہ اونا رویہ ٹی بدلی ہنے اونا ہیئت آتیتی اسہ زیبائی و سنجیدگی اس خلنگ انگ کس اونا بیرشت اٹی بدلی ہنے کہ او مست تینے جوڑ کریکہ ننے او جوان ء چچ بینا کہ۔

اونا درا کا نرسنگت اس اونا کتاب آتیکن الماری اس جوڑ کرینے، ہرا ٹی کتاب آتا کچ دے پدے آن زیات متنگ کس، انتے کہ پویل نارحان خوانش نا پارہ غا

کتاب نا پین ”ماں“

مصنف: ناول

چھاپ سال: 1907

مصنف: بیسکم گوری

اردو ترجمہ، پبلشرز:

سنگ میل پبلشرز لاہور

.....

میسکم گوری نا ناول ”ماں“ 1907 ء اٹی شینک مس۔ دا ناول روی زبان اٹی شینک کنگا نے۔ داتم اسکان دا ناول نا سد آ ایڈیشن آک شینک مسنو۔ پنی آ زبان تیتی دانا ترجمہ غاک کنگا نو۔

ناول نا کہ دن ء کہ اونا ہیرو یا بجائی کڑدار پویل ویلا سوب نا باوہ ہرانا پین میخال ویلا سوب ء، اونا شخصیت یا کڑدار نا بارواٹ بنا کیک۔ اونا بارواٹ دا پاتنگ کہ او فیکری ٹی کاریم کروک آ بھلا مستری ء، او تینے آن شیف انا تیارعب وچرنگ و بدرد کنگ ناوڑ اٹ ہیئت کیک۔ اونا بروٹ و ریش بھلن ء، اونا بر بانک آتیتی اونا

خوڑٹ انکا خنک کلہ سیٹ خنکرہ۔ او ہر بندرغ تون بدرداٹ ہیئت کرسا کیک ”چک نا کتری“ اونا تکیہ کلام ء، چنک بھلن آن بلیس آفیر، پولیس آتسکان تینا تکیہ کلام ناورد ء کرسا کیک۔ تینا زبیف ء ”منڈی“ پاک۔ اونا مار پویل ویلا سوب ہرانا وٹی چارزدہ سال ء، تینا پاوہ میخال آن تینے چننگ کن کدی نہ اس دوٹی ہرک و باوہ غان بچک، او تینا کہنگ آن مست ارا سال اسکان تینا مار پویل ء گو جالک۔ و میخال نا کزیت آن پداوے اونا زبیف، مارودانیلو وسوف شکوف ہرا کہ دز و شرابی اس کس و خلق نا گڑاس خیر اودے جہہ و جاگہ کریر۔

ویلا سوب تینا باوہ نا کہنگ آن ارا ہفتہ پد نشہ ٹی ڈب ارا غا بس، و ٹیبل نا خوک آتوس ہراڑے وخت اسینی اونا باوہ توسکہ، تیز آن ٹیبل اٹی دو ء تینا خلک زور آن تو اراٹ پارے ”ارغ“۔ لمہ اونا کاٹم ء تینا خمب اٹ کرے سینہ غاٹا۔ او اویکو وار کچ آن زیات نشہ ٹی بے خود موسس او واڈکا

یک شنبے نادے شار آن کن تون ملنگ کن بنگ ء۔ اونا لمہ ء خلیس ہرنے کہ داہمو بندرغ آک تونس ہراک بندرغ آتے بے گوا و قید کیرہ۔ ہندا خلیس اودے بنا کسا کریکہ پویل اودے پارے ”خلیس ننے کل ء تباہ و بر باد کرینے ہرا بندرغ آک ننے آ حکومت کیرہ نا ہندا خلیس آن فاندہ ہر فاسنے آ پین ظلم کیرہ“ پویل نا لمہ مچ آ زند ء خلیس نا ہیئت اٹیر کرسا ہنے۔

یک شنبے نادے اسہ بندرغ اس پویل نا ارا ء خلغے اولمہ تون ”خوخول“ نا پین اٹ درتی راستی کرک تینے ہرا کہ کافشار آن ہنے او تو اسے نا ء کارخانہ ٹی مزور کاری کنگ ء۔ لمہ و خوخول تو لوک چا کنگ سر کہ ہو با اسہ مسٹر اس دالان اٹی ہیٹیک۔ دا مسٹر بزغرا آتیا ہر ء اونا پڑہ خاک بور ء،

خوخول ارکب ایان تے۔ پیادہ سس؟

”بلد انت اسے آبروسٹ“ مسٹر پارے۔ اسلام بنگ پاک ”کنان نتاشا ء“

”و، نا خاہوئی پین انت ء“ لمہ اوڑان ارنے۔

”واسیلونا۔ نا پین دی رے؟“ ”پلا گیا ملوونا“

پلا گیا ملوونا ہرا کہ پویل نا لمہ نا پین ء۔ اسہ ایلو تون تولرہ ہندن گپ خلیرہ دنگ او فک اسہ ایلو ء سال آتیاں درست کیرہ۔ او فک اسہ ایلو نا لمہ غاٹا گپ آتے کیرہ۔ او فک اسہ گپ اسے آ ہیئت کنگ سر کہ نتاشا اسہ ہیئت اس جم و جوش اناوڑ اٹ کرے تو

خوخول اسہ وار اتون بھل کرے نی داسکان چناسے اس۔ نی دنیا ء خنتس چنا ودی کنگ اسہ مشکل ء کاریم اسے ولے چنا نا تعلیم و تربیت داڑان مشکل ء کاریم اسے۔

ہندا تون درگہ ملنگ و پیرا نگا دز دانیلو مار کولائی وسوف شکوف ارا ٹی پترینگا۔ کولائی تینا ہیئت ء سفا کنگ و تیز تہی نا سوب آن مچ آ خلق اٹی پنی کس۔ ہندا سوب آن بندرغ آک اودے زیات چو فیرہ۔ (برجاء)

نوشتانک

تاثراتی تنقید

ادب ہندغ نا آزموندہ غاتا جمالیاتی رد و بندہ، داٹی عقل، جوزہ، احساس، تخیل و وجدان دا تیوی اسبیا مرسلخلاق نا دروشم اٹ مُستی بریرہ۔ ہندا سوبہ ع کہ ادب نا تفہیم کن بیرہ خارجی یا معروض یا سائنسی اصول آک نا پوروہ۔ تنقید نا تاریخ دا ہیئت انا شاہدی ایک کہ ہر دور اٹ ادب ع سرپند متنگ کن چندی پالوتے دوئی کنگنا نے۔ ہندا پالوتی تاثراتی تنقید اسہ ہندون ع رجحان اسے کہ ہر ادب اصول

..... پروفیسر حسن ناصر

آتیان چپ اودے اونا اثر و تاثر نا حوالہ اٹ پرکنگ نا کوششت ع یک۔
دا تنقید اٹ ادبی نمشت یا متن و نقاد نا نیام اٹ اسہ ذاتی، باطنی اودیم ع جمالیاتی سیالی اس جوڑ یک۔
تاثراتی تنقید دا مفروضہ غاسلوک ع کہ ادبی تخلیق نا معنہ نمشت یعنی متن اٹ مُست آن جم دروشم اٹ ساڑی مفک بلکہ قاری یا نقاد نا شعور اٹ رد و بندہ بلیک یا جوڑ مریک۔
ہندون ادبی آزموندہ ہر ہندغ نا جتا متنگ یک۔
اسہ تخلیق اس چندی خوانوک آتیا جتا تاثر شاغک۔
تنقید نا محنت چک فیصلہ ع تینا ترپ کنگ اف بلکہ ادبی آزموندہ نا ادبی تعبیر۔
دا ادبی آنظریہ نا بابت نقاد بیرہ منصف یا احتساب کروک آف بلکہ اسہ تخلیقی ع شعور اسے نا خواجہ، ہر ادب تون مکالمہ یک و تینا ذاتی آزموندہ ع بادوی ایک۔
ن تاثراتی تنقید نا تاریخی و فکری پس منظر نا جاج ع بلین، تو تاثراتی تنقید نا پونا نوزد میکو کرن اٹ یورپ اٹ ہمو وخت مس، ہر اتم تنقید آ سائنسی، تاریخی و اصولی رویہ

دیکی پارانا آدینک اٹ تاثراتی تنقید فن برائے فن انا تصور ع سوگو کرے۔ و ہندن جمالیات ع تنقید نا و ت جوڑ کرے۔
تنقید ع تخلیقی اظہار نا دروشم تس۔

ہندون اردو تنقید اٹ تاثراتی رجحان ہستیکو کرن انا پناٹی مُستی بس۔ داڑے دا بیرہ دیکی پاروالا تقلید الو۔ بلکہ دے کی پارانا تہذیبی شعور، جوزہ غاتا زیبائی و روحانی میلان آتھون اوڑدہ مرسلُستی بس۔

ہندون بریرہ گڑاس نقاد آتا پلو آ ہر قیٹی مجنون گورکھپوری ادب ع احساس و آزموندہ

فرانس اٹ تاثراتی مصوری Impressionism ساعقی کیفیت، داخلی احساس و ہندغ نا آزموندہ ع پاش کرسا مُستی ایس۔ ہندا رجحان مصوری آن ادب و تنقید اٹ ہم مُستی بس۔
ون تو تنقید اٹ معروضی پینا غاتا مون اٹ ہندغ نا درک و جمالیاتی تاثر ع اہمیت دوئی مس۔
ہندون دیکی ٹی تاثراتی تنقید ع ہند فکری پچار دوئی مس۔
والٹر پیٹر ناخوک آفن نا قدر و قیمت نا آب دادے کہ اوقاری نا ذہن آ اخر تُرندی و زیبائی اٹ اسہ جمالیاتی کیفیت اس و دی یک۔ اونا پانگ ع کہ:

”زند و فن ہر قوم آک ساعقی تاثر (لحاحی تاثر) نا جم ع۔“

انا طول فرانسز تنقید ع نقاد نا خود نوشت پاک۔ اونا خوک آ نقاد ہر اتم اسہ کتاب اسے آتینا رائے ع ایک تو اصل اٹ اوتینا وئی و جمالیاتی آجہان ع بیان یک۔
آسکر وائلڈ تنقید ع تخلیق نا درجہ ع ایک او پاک کہ زبر آ تنقید تیث اسہ ادبی فن پارہ اس مریک، ہر اصل تخلیق نا توسیع جوڑ

مریک۔
جاج آتے ہر تون او ہم تاثراتی تنقید اٹ

بریرہ ون کہ گڑاس سنگت آتا (سلاہ) رائے ع کہ تخلیق آن زیات اوقازی آ تبصرہ غاک زبر مریرہ، دا ہمو آسکر وائلڈ نا قول یک متنگ نا گمان مریک، ہر کہ بوز کو اوڑا گپ مس کہ او پارے کہ زبر انکا تنقید ہر تخلیق نا گھاد ع پین زیبایک۔
نن بریرہ داسہ گڈ سرات دا پالو آ کہ ادب آ تاثراتی تنقید نا انت اثر مریک؟

او لکھو دا کہ تاثراتی تنقید، تنقید ع بیرہ احتسابی یا فیصلہ تنگ نا عمل آن آجو کرسا اودے اسہ تخلیقی ع وڑ اس جوڑ کرے۔ ہراڈان تنقیدی نثر اٹ ادبی زیبائی اسلوب نا فکری روانی و دی مس۔

اڑمیکو دا کہ جمالیاتی شعور پیدوار مس، دا تنقید ادب نا زیبائی چس و اثر پزیری ع ہندا وی ٹک جوڑ کرے، ہراڈان ادب ع بیرہ راجی یا اخلاقی بیانیہ سرپند متنگ نا تصور کچ اٹ مس۔
مُستیکو قاری و نقاد نا سیالی ع سوگو کرے، تاثراتی تنقید ادب نا معنہ ع قاری و نقاد نا آزموندہ تون گڈا،

داڈان ادب نا روح اٹ سوگو و ردوم بس۔
تاثراتی تنقید ادب ع لس خلقت کن آسان کرے اودے سرپند متنگ کن کمکاز مس۔
تاثراتی تنقید آ گڑاس اعتراض ہم کنگا و کل آن اہم انگ اعتراض تاثراتی تنقید نا موضوع ع نختے کہ کہ دا ذاتی تاثر نازی آ مریک، کہ نقاد نمشت آن تینا وڑاٹر بلیک یا اوڑا ہر اوڑا اثر شاغک تو او ہمو وڑ اودے بیان یک۔
ایلو اعتراض معروضی آب انا کبوتی نا گمان مریک۔ ہرائی بیرہ جوزہ و احساس و کیفیت آتا گپ مریک۔
و ہندون بھاز آ تنقید آک نوشت نا ہندا

ای روشنی اتیوہ
شمس ندیم

ڈیرہ مراد جمالی

تینا ڈغار و قوم ع آسودہ کیوہ دے اس ای علم اتون ہنرتون مون آ بریوہ دے اس ہرن ع ہیل کیوہ

ای روشنی اتیوہ

ای مفلس و غریب آ سبنا کروٹ تالان درمان مروٹ غم نا کشوٹ بدی ع ماس آن سدخہ سدا مریوہ

ای روشنی اتیوہ

گگ و تہار مفروای تو چراغ اسے اٹ پھل آتا خوشبو آتا زیبا ع باغ اسے اٹ منزل نشان تیوہ

ای روشنی اتیوہ

ای وخت انا بروک آ اومیت پاوہ ستینے ای پگہ نا بہار اٹ ہندا خہ چاودہ ستینے جوان ع سچ ہلیوہ

ای روشنی اتیوہ

انشائیہ ناڈیک ایترہ۔

ولداہم دا اعتراض تینا ہندا سہی مرے ہم دا گواچی ع ردکنگ کپنہ کہ تاثراتی تنقید ادب ع ہندغ نا جوزہ غاتون مدام گڈوک متحا و تنقید ع فکری پودام آن رکھا۔

دا کل شرہ غان گڈون دا کلتیا ع سرمن کہ تاثراتی تنقید ادب ع سرپند متنگ نا ہمو پالو ع یا ہمو نقطہ نظر ع ہر عقل انا جاکہ غا وجدان و جمالیاتی احساس ع ہندا جوڑ یک۔ دا تنقید یک انگ آب آتے مُستی تو اچک و لے دا ادب نا زیبائی، تاثر و چس اتون اوار ہندغ نا آزموندہ غاتے پاش کرسا

تنقید ع تخلیقی گھاد تس۔ ادب اٹ تاثراتی تنقید اسہ متحرک و سوگوہ تنقید ریحان اسے نا حیثیت تنگ ہر ادب نا گھاد تون اوار اونا اثر پزیری ع پین زیبایک۔

.....منحور حیات

کم مفلک کردار داخز و کنا
ہر زمانہ ٹی سلو خوشبو کنا

اسٹ تو شاعر اسے نا شاعری آہیت کنگ
اونا مصرعہ غاتا گرنگ آتے ملسا شفا
تفریح کنگ ایہن ہم آسان ء کاریم اس
اف، ولدا ہوسنگت نا شاعری تا جاج ء
ہلنگ اسہ پین کرب والو وڈر ترک ء
امتحان اسے آن کم مفلک ہرا دا دنیا ٹی
ساڑی مفل۔ ہر اتینا عمر وئی نا شوق
و شب ابٹ نا گہانی مرک انا گواچی مرے
اونا ارمان اونا وڈر د جاج ہلنگ وخت آ گام
گام آ تازہ مریک ءن کہ کنا مہروان آ
سنگت ”شمس شمس“ نا دا مجموعہ کلام ”میں
آن میں“ (ہر اڈے اونا ہمتی و باشعور آ
گودی رمیہ شمس کئے سد مہر و بٹ ابٹ
ٹیک کرینے) نا جاج ء ہلنگ سٹ تو ہر پنے
غابر مصرعہ ٹی مہروان آ شمس شمس نا بخندہ غا
عکس کنا مون ائی بسکہ۔

مہروان آ سنگت شمس شمس نا شاعری نا ارا
پالو ء، اسٹ ہندا رومانوی شاعری ہرا کہ
روایتی وڈر نا شاعر آتون گون ء،
ولے شمس نا گیشتر شاعری راجی ء،
رومانوی اف۔ ارٹی راجی، آشوبی شاعری
تینا ٹپ دا مجموعہ کلام ہمو شاعر نا بے مٹ
آیات گیری آڈی ء ہرا ن تون چل آن
گڑ اس سال وودا فانی آ جہان ابٹ سنگتی و
بمراہ داری کرے۔ ولے دا چنکا مٹ ہم
اوزندا وڈر دو آزمونہ غاتے بھار کڑمی و
ترندی ابٹ محسوس کرے زندگی آ سوچا لکھا و
بھار سچائی و گواچی تون گون لکھا اونا
شاعری نا ہر ستر ہندا سچائی و گواچی نا
شاہدی ابٹ کہ کس اونا شاعری ء ہمو
کڑمی و ہمو فلسفہ تون خوانے اوڈر غور کے
تو اونا شاعری تنگان آ جوزہ غاتے ہم
ٹوہک۔

ہستی نا جنگ ء بس چڑہ بندغ نا نیام ائی
بندغ تو بھار ء داڑے وا انسان کسکے
اونا شعر تیت ہرا وڈر ہرا کرب ساڑی ء او
بیرہ اونا ذات اتون ہمگر چ ء وڈر داس اف،

جاج

(1)

براہوئی شاعری نا روشن آڈے ”شمس شمس“

بلکن اوتینا راج چا گڑ دتینا ڈیہہ وڈ غارتینا
الس و خلقت تون ہمگر چ آڈر ء وڈی آ
لوز آتا وڈم ائی شاعری ٹی شینگ
کرینے۔
نفسی آڈر ائی
پن مروء گم کنا
دا ہمو شاعر ہرا کہ مہر آ تاغ ء مٹ تیت
و سکندر کرے ولے اودے غم تا خوشہ غاک
ہندا تاغ آن رینگار، دا ہمو شاعر ہرا کہ
پاک مہر و مابٹ نا بہال نتخت بھرم ائی تے
دوشہ خنٹ۔

شاعری ء جوڑ کیوک ای دوا
اُست انا ٹھپ آتیا مصرع خلیو
داخہ خوف ء تنہائی نا کئے
کمرہ نا ہر کنج آ ای شیشہ خلیو

شمس نا شاعر نا لہجہ ٹی غاو، گلہ شونی تون
اور براز (احتجاج) خود کلامی ساڑی ء۔
گچین آہیت دا کہ اونا شاعر نا لہجہ سادہ ء،
ولے معنہ غاک تے کڑمب ء، بے معنہ ء
ہیت کپک ہرا چیدہ غاتے شاعری ٹی ایسے
اوک ہم سوہر و سوگو ء..... اونا گیشتری
درشان داغلی آن زیات خارجی ء:

فرقہ غا اینومے قربان کسکے
مسلم نا پین سلوک ء مسلمان کسکے
شمس خنک محسوس کیوک کہ اونا خارجی
چا گڑ کچ آن زیات پُروشت نا گواچی ء
ژدغہ ژدغہ شیشہ ہیشہ ء، اونا دا پارا پارا
ساڑی مچی پوک ء، دوت ء، گڑا دپٹ
پُروشت اودے ہم چٹی پرغسا پاک اونا
شاعر نا فکر و پام تینا ہندا پوک آچا گڑ دتوں
تفوک ء، اوگام گام آتینا بزرگ و بیوس آ
مخلوق ناہیت ء کیوک، ہرا فک خیس تا کاخز
تیا سلوک بے گڈر بے نپادنت شپادے:
کہ خیس تا خواجہ شپادان گڈر اف
کرینے ننے دا حال آتا گواچی
مہروان آ شمس نا شاعری ٹی اسہ جتا ء پالو

اس فکری پڑ آ دا ہم خنک کہ او داڑے
چا گڑ دائی ساڑی سردار و سرداری نظام آن
تخت خلاف منے۔

اوقبا کلی سردار ء راج انا پد بنگ و پد تنگ نا
سوب پارسا دا کڑد عمل ء راج ابٹ بندغ
آتا نیام ابٹ تفریق شاغوک تپہ غایت
جتا کروک سر پد مرسا استحصال کروک تپہ و
زور اور آہیت اور گوندانے:

ہرول ائی نا قول اسے دادیہ بہرے مرے
بس بھلنی نا شاعر دستار ء ہرا سٹ
یعنی داڑے تپہ بھلن خود سر زور اور نشان
تنگ کن ہرک سرداری نا دستار ء بینک
حالانکہ سرداری نا اصل منصب دا فک:
دا قوم ملاچٹ خن تے
سردار نا ترہ بس مون آ

کنا غیرت نا شرف و شان دا ف
چوٹ سدھای کیوک نا گلی آ
دا گواچی اسے کہ خاص وڈر نا راج ابٹ
دا سردار و میر تپہ مدای راج ء پد بنگ نا
زموار منے ہندا کڑدار مدای ورناتے تینا پد
ابٹ گٹ سلفسا اوفنے تینا چوٹ آتا
راست کنگ نا کاریم ابٹ اختہ کرساڈہی وڈر
ابٹ پد تھانے۔ ہراڑے دا سردار تپہ اف
اوڈرے شعوری عمل وڈہی شونداری زیات
ء، داڑکن نا تینا بلوچستان ائی مکران نا
مثال ء تنگ کینہ:

بو دستار بیڑن علم والا
نہ تو نسل اک کارہ ای وئی آ
اسے شمس علم خواجہ بے عمل ن
عقل ہو غک نا دا آچی آ

پن آسردار نا غل شیر ولدا ہر دھال آتے
نی چ ء قوم اسے ٹی خیر و سک دا کمال آتے
دا مصرعہ ٹی سنگت شمس نارا راج انا ہمو شاعر و
فکار آتیا اسہ وڈر ملنڈ اس کرینے
ہرا فک دا بڑر استحصال و استعماری تپہ کن
قصیدہ گوئی کیرہ او پاک کہ دا کمال نا قوم
ائی بیرہ ارے ہرا وڈر انا مکروہ آ کاریم
تیا دھال کیوک۔

(برجاء)

امریکہ ہمو ملک ۽ ہر جدید و سائنسی زندانا رداٹ بھار چاہنگ۔ ایہن ہم داملک سائنس و ٹیکنالوجی ناپڑا بھار شون بلکنے۔ ولے است ۽ خوش کروئی آ گپ دادے کہ امریکہ ٹی اسہ ہندن ۽ کیونی اس ہم ارے ہرا کہ پوسکن آدورانا شونداری آن تینے مرتخانے۔ داکینیو ۽ امش کیونی پارہ۔ امش کیونی اصل اٹی یورپ آن بروک ۽ کیونی اسے۔ تاریخ نارداٹ اولیکو وارداکینیو نایانزده خاہوت 1737ء اٹی اکتوبر نا ہشت تاریخ آکشتی اسے ٹی ریاست پنسلوانیا نا شار فلاڈلفیا غا بر۔ امش کیونی نایورپ آن امریکہ کن ہجرت کنگ ناارا خاص ۽ سوب نسر۔ اسٹ داکہ بھلو وخت اس زمین فصل آتیا کاریم کنگ آن پدہم اوفتے یورپ اٹی ڈغارو جائیداد رستگتو کہ۔ اوفتے یورپ نایسائیک ہمووڈ اٹ قبول کریرہ کہ امش آک اوقادین اٹ ہنوسر، آخا تو دافتے تینا علاقہ غاتیان کشارہ۔ اوقامریکہ کن ہنگ نایلیوسوب دا نسر کہ اوفتے امریکہ نابارواٹ جوان ۽ خبر رینگا کہ، جوان انگا خبر داس کہ امریکہ ٹی اوفتے کن زمین تیا کاریم کنگ کن جوان ۽ وارخواہی نسر وداڑتو اواراوار امریکہ ٹی اوقا جان ہم رکھو کہ نسر۔ امش آتا ہندا یانزده خاہوت ولدا مدان مدان آ امریکہ نا ایلوریاست آتیشی تالان مسر۔ اینوہم امش آک تینا پچار ۽ ہمو یانزده خاہوت نارو اٹ کیرہ۔ ساڑی دوراٹی امش آتا پچار مسہ گڑا غاٹے، اسٹ، اوقا زیبا انگا فصل آک۔ ارمیکو، اوقا خاہوتی نظام، مسٹیکو، تینا مذہب ۽ عقیدہ نازی آتختی اٹ عمل کنگ۔ 2018ء اسکان امریکہ ٹی امش آتا آبادی مسہ لکھ و سی و سے ہزار (330000) نسر۔ امش آک امریکہ نا سی ویک ریاست وکینڈا ناراصوبہ ٹی آباد ۽۔ داوخت آ یورپ اٹی اسہ امش اس ہم اف۔ دافتیان اسہ بھلو آبادی اس امریکہ نا ریاست اوہائیو ٹی ہم جاگہی ۽۔ داڑے ای

احوال سفر

(27)

ای امریکہ ۽ خنات

تینا کھلونا تے اتسا و ننے نشان ترسا کریکہ۔ ہنداڑتو ن خنات کہ شمر ننے پارے کہ داسہ ڈرانگ روم آناشتہ کن کانہو۔ اونا ارانی مہالوناشتہ ۽ تیار کرکریس۔ بین ہندن ۽ گڑا رینگلک۔ پورو اسہ گھنہ اسے ناسفر آن پدن امش آتا علاقہ شوگر کریک (Sugar Creek) ناشار آ سرمن۔ شوگر کریک امش آتا بازار نسر۔ شمر

..... عنایت مینگل

(عنایت مینگل نا تعلقداری نوہکے آن ۽۔ اوتینا بنائی تعلیم ۽ نوہکے آن دوئی کرے۔ ولدا ایجوکیشن اٹی استاد نا حیثیت اٹ جوائنگ تس۔ اونا شوق خوانگ و خوانگ تون زیات کس، دا بابت اوما ستر زن اسکارشپ آ امریکہ کن ہنا۔ امریکہ غان پدی ہنگ آن پداو محکمہ تعلیم ناپالیسی پلاننگ اینڈ امپلی منٹیشن یونٹ (PPIU) ۽ جوائن کرے، داسکان ہمووڈے سروں کنگ ۽۔ اوا امریکہ ٹی انت خنا، اوفتے قلم و کاغذ نا ملک اٹ تلار نا خوانوک آتے کن رو بند تے۔)

ناشتہ نامیز آ پرائے، آلیٹ و شیر چاٹھو نسر۔ شرومارتے ن تون ناشتہ ناڈنار۔ ناشتہ اس مزہ ٹی ۽ نسر۔ ننے شمر مہالو پارہیس کہ ناشتہ ہنداڑے ننا ارانی مریک۔ خیرن گپ کرسا و چا و پرائے کسا کرین۔ وخت اس کہ ای و جاوید ناشتہ ۽ بس کنگ نسر تو شمر ننے منت کرے کہ نمزو بس کپو و چا و پرائے تیان کسا کبو۔ ولدا و زوری ننا کوپ آتیشی چاشنا۔ اونا دا منت کنگ آن ہندن لگا کہ ن تینا علاقہ نا بندر اسے تون تولوک آن۔ داڑان معلوم مس کہ ناانڈیا، اوغانستان و پاکستان ناروایت آک اسٹ ایلوڑان خوک خوک ۽۔ وخت اس کن کن چا کنگ ن تھر پارے کہ داسہ نر امش کیونی ناہیرہ غا کانہ۔ داسدہ وینیم ہجہ نسر کن کن اونا ارانغان پیشن مسن و جاویدنا گاڑی ٹی موٹی راہی مسن۔ گاڑی جاویدنا نسر ولے اودے شمر چلیفیک۔ داسہ نر گاڑی ٹی ہیت کرسا و سفر کرسا نسر۔ امش آتا شارانا بارواٹ شمر پارے کہ داڑے تازہ ۽ نجی (کھن)، ڈہی، بیدہ، شاد، و

انا اسہ شار اسے آ بسن۔ اسہ جاگہ اس ریل انا منہ ڈاٹھو ک نسر، ہر اٹیشی ریل انا انجن ہم اوار نسر۔ جیرانی ناہیت داس کہ دا ڈباک ہول نا جاگہ غا کاریم اٹ اتنگارہ۔ انجن کہ ہرڈا نازی آ اوقا کرنا ریت آک ہم نوشتہ نسر۔ شمر ننے پارے کہ مرانا بروک آک ہنداڑا تینا رینگرہ۔ شارانا دامون ایہون چکر خلنگ آن پدن ولدا نیام انا چوک آ بسن، ہراڑے کہ نا گاڑی سلوک نسر۔ مین چوک انا اسہ کنڈا آسہ چٹکو جاگہ اس خالی نسر، ہراڑے اسہ باغچے اس جوڑ نسر۔ دا باغچے نا اسہ نیمہ غا اسہ بھلو گھڑی اس تھو کہ نسر۔ گھڑی بڑا اسہ تینتہ غان جوڑ کروک ۽ ارا اسے نازی آ تھو کہ نسر۔ باغچے یا چینی ٹی منہ بندرغ تولوک ومنت جک سلوک نسر۔ دا بندرغ آک راستی اٹ ہندا گھڑی نا توار کن انتظار نسر۔ شمر پارے کہ دا گھڑی گھنہ گھنہ غا توار خلک۔ ن تینا موبائل آتیا وخت ۽ ہراں تو دوا نزده ہجہ غان ارا منت سلوک نسر۔ داسہ نر خوش مسن کہ جوان ۽ نیم اسے آ چوک آ بسن۔ ہنداڑتو ن خنات کہ پورو دوا نزده ہجہ غا گھڑی ساز خلنگ ۽ شروع کرے۔ اسٹ تو گھڑی نا چندا نسر اٹ ایلوڈا کہ ہرا گڑا کہ اونا دامون ایہون آ تھو کہ نسر، ہموفا سوب آن گھڑی ہموخس پین زیبا خنکا کہ۔ ہندن لگا کہ کس پائے گھڑی پاٹ انا اراڈا کہ ٹی ۽ غا مکان اسے نازی آ تھو کہ ۽۔ دا جاگہ ناڈی بڑا نر ہندن نسر دن کہ شیف اسہ ہفت فٹ انا بندا و اس مرے، ولدا بندا و نازی آ اسہ چٹکو کھٹی اس مرے، دا کھٹی نازی آ اسہ پین کھٹی اس مرے۔ ہر کھٹی نا بڑی پنچ فٹ نا کچ مسکہ۔ بڑا نا کمرہ نازی آ اسہ زیبا ۽ بخاری اس جوڑ نسر۔ بخاری نا ساز ہندن بھلن نسر کس پائے داسہ چٹکو کھٹی اسے۔ ہندا بخاری نا زی آ اسہ عین رنگ انا گھڑی اس خلوک نسر۔ بخاری آن شیف اولیکو کمرہ نا مون آ اسہ چٹکو جاگہ اس خالی نسر، ہرا نازی آ اسہ چکی اس تھو کہ نسر۔

ہیڈ آف ڈیپارٹمنٹ: یار نے آرائی انت
ویل اس ہلکنے؟ لمہ، باوہ، چناتے تیناخن
لاہور ء جوان چکر کر، نہاری ٹی سہب انا
مال روڈ انا سرہ پاچہ کن، بیڈن روڈ انا
پروال ء وحسن ء منگلہ، بٹ کڑا ہی نا ملکی آ
باگونا روسٹ ء غل؁ گوجر اولہ نا چک و
باڑو کن، جوان مستی کر، ماہی ناخو ک آبٹ
تینے، نخو اہ نے رسینگ انگ ء، شرع بے
پرساں بلوچستان یونیورسٹی نا بند اواتے
نن خٹنگ اُن، راشن نئے دوہنگ ء، نن
ارامہ پشت آن ہندا کان کنگ اُن،
این جی او واسہ ان پڑہ سرکاری ء سردار
اسے تون ہیٹ کرینٹ ہرا کہ
ڈیپارٹمنٹ ناچ آنو کر آتیکن راشن مون
ایک باغان کھپس، نئے کور تے خنی
کیس۔ لاہوری بادشاہک تین پہ تین
بخشہ تانی سیر ق خاچ، انت چٹی تمانے
نے، آ، داڑے شوان تا خوا فنگ کن یلہ
اس؟ دا حامل آتے اخس کہ خوافس نئے

بسمٹ زیفہ کناڈا کی نانا جوڑی نادوآن
کے آن اسل برء، سہب بیگہ کے پنت
ایتک اُرائی زیفہ نا پنی سکون المی ء،
انتے کے زیفہ خالی چنسانیک بوروئل
نسل

بوگ شوگ

ڈاکی نانا جوڑی کلچر اس پاش کرے

اس بھلن کیک۔ تو اس مس واسکان
تو ہیت آک بحرہ نے، نرس انا سیلہ ہم
جھو نے؟ سر باور کیس لاہوری آ ماہی
قون برا م کنگ آں پد ساتمک جہنم انت
اکن جوڑ کنگانے؟ سر بلوچستان نا
یاک سرکار پڑو کرینے 55 سال نا بندغ

.....ڈاکٹر محبوب شاہ

آتے ڈاکی نا ناچوڑی ٹی پیش
الپیرے۔ دروڈاکی ناسیلہ ء خلیفہ
اُرانا سٹ پاریٹ نرس انا دو امر سبک
نُکس، سیلہ خلک، سہاتھو۔ زبیفہ کنا دیگ ء
کاٹم اٹ کنا خلک۔ پارے او بنول کنا

جابل آتھون ہزار اختلاف مرے مکہ ننا
زالبول و اوقفا زالبول آتیی بھار فرق
ارے ننا زالبول اک مال مڈی یا کڑسی ء
خزگر ابرام کیرہ اوقفا زالبول اک غربی
ٹی شرف ورزق ء عینا ہرہ گڑ ابرام کیرہ۔
سردا جاتو نامسٹر ناقد چارفٹ ارا انچ ء خمرہ
غاک تے برج خلیفہ نا کچ ء۔
ہوموزے آن کہ بسٹ اُرانا کل ء رزان
تے سلنگ اٹ، مچ آلیپ، رلی، کمبل، و
کٹ پوش آتے سلاٹ۔ ہنداستکان
چناتا مڑوار انگا پیچ آتے ہم جڑا گلوہ۔
موکونا جال آتے تینا دوات سفا کرینٹ۔
ڈاکی نا خلیس آن حویلی ء کوٹھو آتھون
چون و رنگ کریٹ۔ مہینی وڈگی تالڈ
آتے سفا کنگ کنا عادت جوڑ مسنے۔
درونا ء ہلکنے کنے کہ ابا غاس تاگیٹ ء ہم
رنگ کر امر جوان رنگ کیسہ ہراکان ہیل
کر نیس؟ ابوئے ابوئے انت پاؤ؟ دا
چوہدري نامسٹر آئی آن شش تو چنک نُکس ابا
ے خیر پیسہ کن برام تس تے کنے۔

.....And more

ہندارتون فون اٹ ماہی ناتوار بس زوزو
لڈ آتے سفا کر گوالہ ء ڈاکی نانا جوڑی
ہلکے چھٹی تسٹ تے مہی تے کل ء بیڑس،
دیرو ء ہم کیس تا ڈگی ومہی نارخ ء

تپسہ پروفیسر اس بلہ جل! چڑھ فون آ
گٹ اس اگہ لمہ ناداخہ یات بریک نے
برام کپروسس ابو غریب ناچنا؟

پروفیسر رانا جٹ اس چپ کرے ولدا
 پارے: بنکس ماہی ناہیت آتے لاہوری
 آزندکچک نازندء۔ بلوچستان یونیورسٹی
 ن کن ولایت ء، اینو ہندن ء پاک و
 گو بھی کشکا نے ایسنے بینک کپسہ تا،
 سہب انا ء لار تننگ اٹ تا سر پڑسہ۔
 بلوچستان یونیورسٹی ٹی ای زینہ سے اٹ
 لاہور ات تینا اراٹ زینفہ سینا زینفہ اٹ۔
 ڈیری آن اراغا بریوہ ماہی میل اس مر
 کٹ آٹک تینے۔ پاک پروفیسر ناو کنا
 برام ء پیست سال مس ساتھو؟ وڈ دس
 کنے پاریت چوہدرانی! سزانا سلنگت بندی
 ء ساہنک جیلر ء انت سما؟ اراغان کشا
 کنے ہفتہ اس مس ڈیری ٹی وخت

گد ریفنگ اُٹ۔ داسہ فی پاسر یونیورسٹی
آ بفر پین امریکو؟ ہمہ دے آن میہی تا
خدمت اٹ خلکنے کنے خوک آتینا تو نلنگ
کن البپک۔ استو مچے رومانک مسٹ
پاریٹ تے اینو بھاز زیبا نکلے۔ پدام
تس تینے پارے خاچ بومبار مرڈار چڑھ
لڈو چرونا گندء ایان نا۔ خوک بقیس ٹیکنی
ٹی دیراف۔ سروخت وخت اس کنے
لکک کننا خوشیک چو ہدری نا پتہ غار دینک
اٹ سر سنو۔

ہیڈ آف ڈیپارٹمنٹ: پروفیسر رانا صاحب 55 سال ناس مسنس غم کپہ۔
جابل و بلوچ اس ننا نما بارواٹ گیشتر
متل اس پاک کنا است آ لکنک ع:

پہلوان، طوائف، پروفیسر ناپید بھاز خراب
مریک۔

ٹھیک ۽ رانا صاحب، ای رزان سلنگ
اُٹ، بھابھی نادم کشنگ ۽، اوڑان گڈچ
سلوہ۔ گرڑا بیگہ تون ہیبت کینہ۔

پروفیسر رانا فون عہد کرے۔

تین تون تینٹ پارے کس تپک بشندہ
کروک آ بندغ تینا تھی اخس جنگ کنگ
ع؟

Talar Brahui

www.talarbrahui.com

All About #Brahui

- * Online Brahui Books
- * Interviews
- * News
- * Novels
- * Poetries
- * Short Stories
- .....And more

برابھوئی نایابیت

برابھوئی ٹی

www.talarbrahui.com

سفر نامہ

(14)

حوال

پڑ وادی کپاری نشست آن لائن
ناپارہ غان کتاب میراث جہد

.....منان کرد

مکرم جنوری 2026ء پنجشنبے نا دے پڑو
داکنا بیدس بجلو کچ اسینی سیاسی را بهشون
قون اور اور اوار هندی علاقه نا کمکش آک
هم داکتاب میله ئی ساڑی مرسا است
اسه دے ئی تاریخی کتاب میلدا اس داسال
هم منیرا احمد چوک آکتاب کلچر عشون تنگ و
بڈی کریر۔

بلوچستان نا مثبت دروشم ء تالان کننگ کن
 ”کتاب میراث جہد“ انا پڻ اٿ ڏ
 اٿ ڏ ڀلساء، ڊاميلڪ نا کماشي ء ”ڇڙ وادي
 هڪ ---

دا کتاب میراث جہد انا میلہ ٹی تاریخ،
کچاری" نا چیئر مین ونشت آن لائن نا
ادب، سیاست، فلسفہ، سائنس و صحافت نا
چیف ایڈیٹر شیئر نور کرے۔

سر حال آبرہوئی بلوچی، اردو انگریزی و ایلو
زبان تہیت ملکی و دہلی کو نوشتہ کار آتا کتاب
آک ساڑی سر۔
کتاب میلہ ٹی سریاب و شال انا ایلو علاقہ
غاقون اور اوشال آن پیشن نا بھلو مخلوق
اس شیخ ملک۔

دامیلہ سہب 9۱۱ بچہ خان دیگر ۵۵۱ بچہ
پڑوا دی کجاری ناچیہ مین سعید نور ساری
مروک و شیخ بلوک کل سنگت آتا مت ع
ہر فساتینا کلمو اٹ پارے کے دان کن
اعزاز نا ہیئت اسے کہ ننا داکتاب میلہ
ہر ادے پڑوا دی کجاری نا سنگت آک بکا
اکتاب کن کریر

انا نائج ائی اسہ بھلوریک اس کس، ریک انا
 زری اگلائے۔ حافظ الیاس عوفن کرہیہ، اونا
 ڈیوٹی کلاگ ائی کس۔ پارہٹ تے کہ ای
 ریک انا ہڑی آتولوک اٹ۔ ریگی و
 کلاگ انا نیام اٹ اسہ سیریک ءپٹ اس
 کس دا نیام اٹ اسہ چک اس بال
 کوسر خندنگا

دوخت اس که حافظ الیاس کلاگ اناشار
آن پیش تمناکه، اسه الار نا کچ اٹوس
خدا که گ۔

برسا برسا کنه سر مسکه۔

داوخت آپڑا دینی کچاری نا کل سنگت آک
حنیف بلوچ، سگار بلوچ، امیر عباس،
منان کرد، احمد علی، عدنان بلوچ، ایلو سنگت
آک ساڑی نسر۔

☆☆☆☆☆

ماشکیل اسکان ناخید آک

ای پشیم نانا نماز پنج انگا نماز آتون پٹ اوار تنگا کہ۔ داغٹ کنشت آن ای ہم مس۔

اسے آدا کریٹ، مخلوق ۽ نماز خوانگ آ سلتوٹ۔

خناٹ ہندن تکاٹ کہ داغٹ مخلوق کو دک
 ءانٹے کہ اواللہنا فرض ءادا کنگ کن ہیج ء
 وڑاسیٹ ہرے کتوسہ۔

شام انا نماز آن گڈ ذاکر صاحب نا مہراہی
ٹی چٹان ہراڑے کے ساگی آ اُراوھاوت
نُس۔ چا چلم کریر نئے، زرہ سے آن گڈ
بندغ آک بسر، کچاری بنامس۔ اسہ بھلو
ہند اس بروک آمہمان تے کن جوڑوک
نُس۔ مزینہ غاتے کن جتا خدمت کروک
آک خیال اٹ سلوک نُسرو نیٹری تاہند
جتا نُس۔

کجاری کیجا و تپا کی نانشانی ء تسکھ، غٹ
کجاری ء یک دم رضا کار آک دیرو چا
تسّر۔

حوالہ خواجہ خلق اناسہ اسپیت ریش کاش
اس کس کہ کجاری نانیام اث حیہن دستاری
غوث لوک کس۔ بروک آمہان تے حال و
حوال کرے، زوت اس تین تون ٹہار،
ای مچٹ رستہ تولوک سٹ، جوان پہرہ
متوٹ کہ انت گپ وتران مس۔

کناخوک آن اسٹ اس توار کرے کہ
دوتے بڑا کبود عاء۔

ساگ مبارکی آن گڈ رضا کار آک
زوت دسترخوان تالان کریر۔

اسٹ تو ار کرے ”بیو ارغ تس بنا
مریک، تولبو۔ ای ہندن نکاکٹ کہ ڈال ء
پرئج اس مروء ولے دن الو۔

وخت اس کہ ڈونگا تے خنٹا گڑا خیال
کریٹ کہ دا اسہ بھلو پروگرام اس اڈ تسنو
کہ ہر بندغ ء اسہ اسہ بوتل واسہ ڈونگا
اس بیدراسہ اسہ کب کو انا برنج تون

اور تنگاکہ۔ داغٹ کنشت آن ای ہم مس۔

سملتوٹ۔

ای وذاکرا صاحب دیتخہ خاچان کہ عباس
 سلتوٹ۔
 ذاکرا صاحب پارے کہ بش مفیرے
 ٹوہاننے نماز کن، خلق آن شیف پکل

..... فیض بسیمگی۔۔۔ بسیمہ

داکان گلدشعر شاعری بنا مریمک وادکان اس وہاکہ، مون دو سِلان نماز کرین
گلدھول آک بنا مریرہ، تُو لبو کہ کچاری ء سہب تما۔

ہند اگپ اٹی ئسن کہ بینجونو از بینجونو تارتے   کنا سنگت آک عباس، مغیر، کنے خدا
حافظ کری۔ ماشکیل نابا زار کن راہی مسر۔

سُرفسا اسہ داستان اس نینو نازبان اب بنا
کرے کہ جان انا پت آک سیم سیم سمرہ۔
میر صاحب نا بھلا نا منظور تون اسہ دے
بلک کنے لیں رگی نا خلق آسر کرے۔

آتاہی آساز ”سرونز“ بے جینی آ بندغ کنا اور دہی مس۔

آتے جینی کر یکہ، گڑا سٹیج آسہ ورناسے
توار کریر، ہندن جنگ تون بنا کرے

خلک منہ شیر علی جان تا قب نا۔ بے کچ
ہندا نا باتیک تینا کسر و د کیرہ، اینو آن گڈ
ہرا نگ کہ کا سہ نئے حوال کر، نن نے تینٹ

پیرداد آن بیدس ایلوفتے قوٹ - تغ ہم
دینہ، سرکینہ - پین تین نی ہنپسہ، نی بیرہ
کنے آ ہندا وخت آ زورشاغاس یک دم
بازار اسکان ہنوس نن نے تینٹ سرکینہ -

ہیچاٹ کہ اسہ نیم کماش اس شے مرید و
 داسہ ہر اخس فریشان مسنرے، تینا مون
 ہنا نرے، اسٹ اس گاڈی ء نما پلا کہ، یا
 نے نختان تسکہ گر ادا جواب ء در تسکہ ۔
 کس ۔

کچاری واہین داستان اسے نافرمانش ء
 کرے، گڑاں بندغ ملاعزت ومہری نا
 خواست ء کرر، پین منٹ اس لیلیٰ ومجنون
 ہوا رکش۔

ناخواستی کسر۔ کماش ہندن ء و داستان اس پارے کہ ای اودے اسل پٹھیسٹ ”یوسف وزلیج“ نا، ہر اتم کہ داستان گلفا آذان تا وخت داخل مس، ہر کس ہر کس وخت اس کہ ای منظور نا گپ آتے بٹٹ گڑا باز انا ء جن و برے بے کار انگا سیل سوات انا شوق آتے یلہ کریٹ۔ وخت اس کہ بھازے تب مٹے، گڑا رنگی نا خلق

(برجاء)

افسانہ

تخمی

اونا ہمسرک، ٹاک نیم روج اسکان
خاچارہ۔ بش متنگ تون لمہ غاتا، سدخہ و
گوری گریک اوفتا خف تیشی پتارہ،
ہرافتہ اسہ پوسکن غدے اسے نادروتی و
مستکی تننگا کہ۔ خن تا پتو آتے پاک کرسا
نول نول انا نیرٹ کریرہ۔ ہندا فتا گور آ
چنکو ارا سیٹی رئیس ہم ریگا کہ۔ باوہ نا
کزیت آن پداونا خنک باگونا باگ تون
ملنگارہ۔ تینا خاہوت نا بھلامار متنگ نادو
آن ارا نا باریم آن سیر ء تق اس ہم
خفکو۔ مون ڈوکننگ آن پدکندوری ء
پول پول کریکہ اگہ شام انا پدین ء ارغ نا
نکر بوج اس خنا کو توارا کوپ چا انا کنککہ
آخا تو شار امون کریکہ۔

اونا سبب یکا، پلائی کریت آنا گز و
گیس، ترازو نا شن، وٹ آتا ڈب
ڈب، سوزی تیا چڑکا و مروک آپڑی تا
ہنپارہ غان بنا مسکہ۔ ہندا توارک رئیس نا
زندانا نصاب، حساب، کتاب کسر۔ کس
پائے ریڑھی آسرا ہوک آسوزیک تینا
چوگی و خازہ فی ء گڈیکو وارا وٹون ہننگ
نسرہ۔ داگ آن، تول ء سدھا کریکہ
اینگ آن اونا خنک، زندانا شیفی بڑی و
اٹکل (غیر متوازن) آتا بربری آ
سلیمیرہ۔ غریبی اونا وڈیٹی قلم نا ہندا خواری
وسوزی تا جی و جان ء تسوس۔ وے
اونا خن تیشی داسہ ہم کبھی تنگ زندہ نسرہ۔

اونا ملی ٹی داسہ ہم چندی ہیٹ آک ساہ
بلکہ۔
ڈونگی نادو آن کئی سیٹ کالج ء خفیفس،
کتاب آک وامی نسرہ۔ تنگ اونا چند
انا۔ مستی خواننگ کن، فیس، کتاب ایلو
خوچہ و آجبت نا تنگ۔۔۔ داکل اسہ چر
اسے ٹی سلوک نسرہ۔ وے ہموچر اسل
مونی ہنگ الو۔ ہندا سوب آن اوسوزی
بہا کننگ نسرہ۔ وے است اٹی علم و
چا ہنداری، دنگ نا است خواہی داسہ ہم
خازہ کس۔

منڈی ٹی ایلو فٹیان زیات اونا سوزیک ڈو
بہا مسرہ۔ دانا رندا اونا تب، اخلاق و
ملوگی کل آن بھلامڈی کس۔ اونا ملوگی آن
گراک آک خوش نسرہ۔ اونا ریشائی
زیات بکری ناسوب متنگ کس۔ رئیس نادا
کاڈائی سوزی منڈی ٹی کست و کاڈانا
گوتلو اس پیری تنگ کس، ہراڈان اوایلو
ریڑھی والا تخرن تیشی سُر اکہ۔
اسہ دے اونا بخت چری خلنگ اٹی تما،

ہرا تم اوڈان سوزی ہلنگ کن افراس بس
اونا ریڑھی آسلیس۔ ہرا سوزی تے تول
کننگ وخت آریس نا خن تیشی کڑمب ء
چی اس، ہیٹ وگپ اٹی کینی و ہینی اس

.....ڈاکٹر لیاقت سنی

سُرف انا درمان سارا۔ ہندن لگاتے کہ
کس ء سوزی تس پیسہ نا ہندا آسیر اس خیس
ناہلک۔
زندانی اولیکو جار، رئیس نادے اس بے
پُرت آن ہنین گدرینگ، ہزار ہس و
نازمندی اٹ ارا غا ہنا۔ کاغذ آتے پنا
بریر کرے۔
ہڑدے آبار، ہمو سبب، ہمو ریڑھی، ہمو
تول، ہمو سوزیک۔۔۔ قدرتی ایلو دے
سوزیک وختی بہا مسر۔ ایلو وخت ء، نیدانا

خنا تو اودے است وار تھو، رئیس آن
ارنے۔ ”خوانندہ اس خنکہ۔“
آلانی ء ہنشدہ اسے تون رئیس راست انگا
ہیٹ ء دو آتے تھنا۔ ”جی او، وے مونی
خواننگ نا قیمت اسل زیات ء۔“
”تو اس مُست انظر نا رزلٹ ہنسے۔
بلوچستان اٹی سیکنڈ پوزیشن بلکنٹ، وے
مونی خواننگ پکس مس، خوانو یا ارا کیو؟
حکومت انعام ٹی گڑاس زر ترس۔
ہرافتیاں دا سوزی نا ریڑھی مونی بس۔

درخت آتفوک آ شادا نا ڈوڈی سارسا
چنوک آہر چٹ ء پلو آہلنگ کس۔ کاغذ
آتے تنگ کن ہست افرنا پاروک آدفر آ
فس بلکن راستگی نا ڈیبری ء۔
سرہلک۔

کرار آجیب آن وزنگ کارڈ اس کشا۔
رئیس نا دوٹی تس۔ ”بھروسہ کر، نے تون
مسہ دے ء، تینا کاغذ آتے ہندا ڈس آاتہ،
دفتری ایت۔“

شروخی و ہنشدہ اسے تون ٹیٹ انا دے
پدی ارا غا بس۔ لمہ ء حوال تس۔ کاٹم ء
پیشن کرک آلمہ نا نیک دعا تینا خواری
اٹ، رئیس ملک انا بھلا یونیورسٹی تا
اسکارلشپ داخلہ غاتے کن تیوہ
بلوچستان اٹی اولیکو یون ء دوٹی کرے۔

جنوزان آلمہ نا نازمندی و پس آتے دن
پا، پرہ اس لگا۔ رئیس ملک انا کل آن کاغذ
غایونیورسٹی ٹی بائیوٹیکنالوجی نا شیخ نا داخل
مس۔ ہراڈے اولیکو وار سوزی تا ہندا
لیبارٹری نا گندا اونا باس اٹی پتا۔ شیخی آ
رزان واز باب آک، جھ جبت آن پہرہ
انگاماحول و سائنسی آپنک۔۔۔ کس پائے
رئیس نا تق تے راستگی اس شوہ کرے۔
لیبارٹری نا ہر آرمونڈہ، ہرا زباب ووادانی
ٹی اوتینا علاقہ نا ملاسی، است ویری و تینا
غریبی ء خننگ نسرہ۔ اودا خچا ہس کہ اگہ
علم ڈغار آرسینکو گڑا بیرہ کتاب اس
مریک۔
(برجاء)

آک سرسہی نا کنڈ آگام کرینو۔ اے آئی
تواسہ جوان ء آسرائی اسے، وے بندخ نا
قدرتی آ تخلیقی فطرت آ بھلونئی ء اثر اس
تھانے۔ اے آئی آن کاریم ہلنگ نا اسہ
کچ اس تخن کوشت دامرے کہ کتاب
خوان کتاب آتیاں حوالہ ہلنگ، پیساٹ
کتاب ہلنگ چندی بندخ آتے کن
روزگار نا وڈاس ودی کیلک۔ چنا تاما غ
تیشی تخلیقی و تقیدی سوچ ودی کیلک۔
بایدے دن مرے کتاب اسہ وار ولدا
زندہ مرے۔ کتاب نا گڈیکو گرن
قیمت اسکان بف۔ تاکہ دنیا ارے
کتاب مرے۔

☆☆☆☆☆

ورنا گل

کتاب آتا گڈیکو گرن

.....عامر بلوچ، قلات

کتاب خواننگ نارودم اسل ایسری نا نیمہ
غاسر بلکنے، دانا کل آن بھلا سوب (AI)
مصنوعی ذہانت و (Chatgpt) کون آ
ایپ آک اری۔ منہ سال مست کتاب
آتے نن زندا نا اسہ بھلا بھلونئی اس
سرپند مسہ وے ایونن ہمو بندخ آک
ہرا کہ کتاب نا پارہ غا ہم ہرپنہ نن دا
پانگ کینہ کہ دا گرن کتاب آتا گڈیکو
کرن ء۔ داکان پد شاید کتاب نا غا ہری
وجود دنیا غان ایسر مرے۔ مصنوعی
ذہانت تیشی ٹی ہرگز نا بارواٹ پٹ و
پولی وڈاٹ گڑاتے خودی کرینے، ہرائی
خوانوک آک آسانی اٹ خواننگ و نوشتہ
کننگ کیرہ۔ ننا تب مہالو آن تیار خور

اینو آن منہ سال مست کتاب خواننگ نا
رواج ہستین تالان کس، مخلوق کتاب
آتے بھلا خواری اٹ دوٹی کریکہ، پیسہ
اٹ ہلککہ، خواناکہ، وے دا بھلو ویل انا
ہیٹ اسے کہ پیسٹ ویکیکو گرن اٹی